

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 4. An moribundus, qui nec confessionem petiit, neque ulla signa
contritionis dedit, possit absolvi?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

gustia mortis, & morbi morore, absolvendus est sub conditione infirmus, ut tradunt Joannes Sanchez, & alii, quos citatos sequitur Diana 3. p. tr. 3. resol. 3. Ergo quando dantur veræ contritionis signa, & tamen est dubium, an fuerint exhibita in ordine ad claves, poterit infirmus absolvi sub conditione. Patet consequentia, quia idem est dubitare, an signa oriantur ex contritione, ac dubitare, an fuerint in ordine ad claves. Imò non solum poterit, sed debet absolvi; nam quoties potest, ad id charitas graviter obligat, ne ex ommissione, & incuria confessorii æterna moribundi salus periclitetur, ut cum Vazquez, Suarez, Montesin, Coninch, & aliis communiter docent Diana *suprà* resol. 9. Lugo *disp. citata*, sect. 1. n. 20. & sect. 5. n. 87. Henriquez de Penit. lib. 3. cap. 10. nn. 8. Joannes Sanchez in *Select. disp.* 4.4. n. 32. & cum Dicastillo, F. Frapiscus à Jesu Maria, Carmelita Excalceatus, in *Cursu Theolog. Moral. tract. 6. cap. 8. punct. 6. num. 138.*

5. Occasione hujus doctrinæ posset aliquis inquire, an Sacerdos, qui dicta confessione generali, ut de more est, in principio Missæ, sensibus destituitur, & periculum mortis subijcit, absolvi possit virtute prædictæ generalis confessionis, nullo alio doloris signo edito? Negant cum Layman, Lugo *suprà* disp. 17. sect. 1. n. 25. & Diana *tr. citato*, resol. 2. & 4. p. tr. 4. resol. 92. in fin. contra Philbertum Marchinum oppositum asserentem. Verum tempore pestis, cum omnes in mortis periculo versentur, probabile mihi est, non solum Sacerdotem, sed ejus etiam ministrum virtute prædictæ confessionis absolvi posse sub conditione, quia confessio illa, & contritionis signa in his circumstantiis prudenter censi possunt in ordine etiam ad claves exhibita, vel dubium saltem de ista relatione generant, quod sufficit ad absolutionem sub conditione.

QVÆSTIO IV.

An moribundus, qui nec confessionem petiit, neque ulla signa contritionis dedit, possit absolvi?

VT questionem hanc in animarum favorem evincere possimus, certa ab incertis sunt separanda. Sacramentum Pœnitentiæ non posse dari sine confessione, tradunt in Trident. sess. 14. cap. 6. & Can. 9. Unde constat, omnino exterminandam opinionem contrariam, quam tenent Corduba lib. 5. q. 27. post proposit. 7. apud Henric. lib. 5. cap. 10. n. 9. in *Glos. litt. I.* & nonnulli moderni suppresso nomine citati à Coninch *disp. 3. dub. 1. n. 2.* Quibus facit Jacobus Bajus Lovaniens. *in Institutione Religionis Christianæ*, lib. 2. cap. 91. ubi asserit, in casu moribundi non requiri confessionem, quia in tali casu potest impendi absolutio per modum suffragii: accusatio enim, inquit, solum est necessaria, quando conferenda est per modum iudicii.

2. Verum hæc distinctio Baji temeraria omnino est: ne errorem, vel hæresim dicam. Nam absolutio sacramentalis est actus judicialis, etiam respectu moribundi, & sine confessione esse nequit: utrumque enim definit Trident. *suprà*. Temerè igitur dixit Bajus, absolutionem conferri posse per modum suffragii, non præcedente confessione, aliàs conferri posset non subdito: imò, & mortuo, sicut applicari posset

indulgentiæ: neque esset necessaria jurisdic-tio in nostro absolvente, ut bene expendit Lugo *disp. citata* 3. n. 42. Casus autem necessitatis essentiam absolutio-nis mutare non potest, atque adeo si extra illum po-niente accusatione est invalida, à fortiori etiam est in casu necessitatis. Igitur absolutio sacramentalis aliiusve signis contritionis confessorio notis, quibus confessionis ratio conveniat. Hæc est verissima, & communis sententia, quam tenet Vazquez q. 9. art. 1. dub. 1. n. 1. dicens, nullum esse, qui contritum dicitur Henriquez, Coninch, & Lugo *suprà*. Suarez *disp. citata* 1. n. 13. Joannes Sanchez in *Selectis*, disp. 4.4. n. 32. de ejus, ut jacet, veritate, salva fide, dubitari possit, cum expresse definita sit in Trident. *suprà*. Quam modestè nimis Patet Coninch *disp. 7. n. 96.* nam exiit, illam sententiam non videri probabilem, per errorem, vel hæreticam vocare debuisse.

3. Hoc præjacto fundamento, solum potest esse difficultas, an ægrotus, qui in eo periculo versatur, proflus doloris signum dedit, nec confessionem petiit, possit sacramentaliter absolvi virtute actionum anteedentium, quæ confessionis nomine venire possint. Ut si, verb. grat. Christiano modo venerit, Sacramenta frequentaverit, & fidelis, ac in habitu fuerit: Negant absolute Vazquez *suprà*, Diana 3. p. tract. 3. resol. 8. ubi citat Layman, Malin-Turrianum, & alios, quos iterum sequitur p. 2. n. 6. resol. 20. quibus accessit Lugo *ubi supra*, Henriquez, Coninch, & Reginaldo, addeus, nullum aliorum Societatis, qui sua scripta prelo mactaverit, oppositum docuisse, nisi forte paulatim procellerit doloris signum, seu confessionis petiti, vel pœnitens verb. grat. dixerit, se ex tunc absolutionem petere pro mortis articulo, si in illo posset vellet, & ita sentit ipse Lugo nu. 40. cui alii consentiunt.

S. I.

Sententia magis pia ab auctoritate comprobatur.

4. **N**ihilominus moribundum, de quo *suprà*, nec confessionem petiit, nec doloris, nec contritionis ulla signa dedit, posse sacramentaliter absolvi, virtute actionum anteedentium, quas prædiximus, videtur sententia expressa S. Antonii, quæ ut refertur in Sacerdotali Romano antiquo, prædictæ *Sacram. Penit. cap. 26.* ubi hæc ex illo habentur verba: *Talis infirmus, qui amisit loquelam, vel alimon-tionis, si bene vivebat, ut bonus, & fidelis, & frequenter confesionem, & communionem, quam vult petierit Sacramenta, quia ex imperato talia accedunt, debet præsupponi contritus, & faciente alio Sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia peccato. *Hæc ibi. Et hanc opinionem approbat Gregorius XV. cum esset Archiepiscopus Bononiensis in *Memoriali Confess. cap. 1. de forma Sacram. Penit. n. 16. fol. 215.* Si enim inquit, *Licet absolvere moribundum, etiam si nullum pœnitentiæ signum de præsentia confessorii, si tamen aliquis testetur, eum ostendisse confitendi desiderium. Ita docet Rituale Pauli V imò addit Sacerdotale Romanum, pag. 62. ex doctrina D. Antonini, posse etiam absolvi moribundum assuetum frequentare confessionem non pœnis repentino casu oppressus Sacramentum non petierit. Neq. solum potest confessorius in his duobus

casibus absolvere, sed etiam debet, quia contingere potest, moribundum esse tantum attritum, unde damnetur, nisi absolvetur. * Sic ibi.

5. Idem hæc sententia est hodie ferè communis inter Theologos, quorum syllabum, eorum verbis fideliter expressis, visum est idem, ne in retanti momenti alius deficiat, ob oculos ponere. Eam tenent Molfesius in *Sum. to. 1. tr. 7. cap. 5. n. 48.* ubi sic ait: * Hanc opinionem, ut mihi retulit noster D. Gabriel Lotterius, vir magna eruditionis, Romæ sequuti fuerunt ipse, & Franciscus Suarez, & P. Salmeronis Societatis Jesu, & P. Luppis Capuccius; & audiivi etiam, quod dum casu cadebat Romæ quidam, ex familia S. Petri, & reperiebatur ibi Clemens VIII. Pontifex Maximus, vir sapientissimus; & vidisset illum cadentem, quod dedit ei absolutionem, dicens: Si es capax absolutionis, absolvo te à peccatis. * Et infra. 49. * Non est ratio convincens, cur id fieri non possit sub conditione, quando hic talis signum non dedit, & aliàs devotus erat ad Sacramenta, &c. Itaq; prodesse non autem nocere potest, nec fit injuria Sacramento, & est opinio satis pia, * Sic ille.

6. Homobonus in examine Ecclesiæ p. 1. tr. 7. cap. 12. §. 34. * Praeferat ergo Parochus, si favorabilius illi opinioni adherere, quæ sentit absolutionis beneficium moribundo impendi posse, etiam si nullum confessus sit peccatum, nec confessarium petierit, ne indicia exhibuerit, ex quibus actus contritionis vel attritionis argui possit; modo talis in mortis articulo constitutus Christiano more vivere soleat, & bonus, ac fidelis homo aestimaretur. Quod quidem placuit in praxi referunt amplexum fuisse Clementem VIII. Quæ sententia, illa tamen ratione confirmatur, quod si necessariis ad salutem, tutior pars est amplectenda, & certiori periculo occurrendum est. Et ut reverentia Sacramenti, vel sacrilegii periculum, tum conditione appositam, tum auctoritate Doctorum hanc opinionem tuentium, cessare dicitur. *

7. Antonius de Litteratis in *Sum. edita Romæ cum approbatione Mag. sacri Palatii, anno 1611. p. 1. de Conf. cap. 33. n. 7.* * Respondeo, quod si infirmus loquelam amiserit, vel si in frenum conversus fuerit, Sacerdos debet considerare, an talis infirmus bene, fidelis, ut bonus Christianus vivebat, & singulis annis confitebatur, & se communicabat, & hujusmodi, licet Sacramentum non petierit, quia talia ex insperato acciderunt, &c. Talis præsupponitur constitutus: idem Sacerdos absolvat eum ab omnibus censuris, casibus, & peccatis. *

8. Bartholomæus à Sancto Fausto in *Theolog. mor. lib. 4. q. 20. 4.* * Quia si potest, inquit, dari absolutio sub conditione, quando dubitatur, an poenitens habeat usum rationis, vel an sint peccata, nulla est ratio convincens, cur id fieri non possit si similiter sub conditione, quando talis hic nullum signum dedit contritionis, & aliàs devotus erat, & frequentabat confessionem, & communionem. Nam potest esse, prout in dubio præsumitur, ut quis sit memor salutis æternæ, & quod interius habeat aliquam efficacem attritionem, quæ rectè dispositus sit, recipere Sacramentalem absolutionem, & de attritu fiat contritus. Præsertim, quia nulla fit injuria huic Sacramento, quando sub conditione impetratur absolutio, unde si non reperitur dispositus, absolutio habetur pro non data, & sic prodesse, non autem nocere potest. *

9. Victorianus Præmol in *Memoriali Clericorum p. 4. cap. 1. n. 14.* * Licet absolvere moribundum, etiam si nullum poenitentia signum dederit in præsentia confessarii, si tamen aliquis testatur, eum ostendisse

confitendi desiderium. Ita docet R. tuus Pauli V. & etiam supra diximus. Imò addit Sacerdotale ex doctrina D. Antonini, posse etiam absolvi moribundum assuetum frequentare confessionem, quam vis repentino casu oppressus Sacramentum non petierit. Neq; solum potest confessarius in his duobus casibus absolvere; sed etiam debet: quia contingere potest, moribundum esse tantum attritum, unde damnetur, nisi absolvetur, ut de priori casu dicit Suarez. * Sic ille.

10. Pellizaris in *Man. Regul. to. 1. tr. 5. c. 3. sect. 1. n. 60.* * Cujus, inquit, opinionem puto defendi posse ob doctrinam tradendam, nimirum posse absolvi illum, qui sensibus omnino destituitur, & nullo pacto petit confessionem, si constiterit illi fuisse tr. 8. cap. 3. sect. 2. n. 114. * Respondeo, videri non omnino improbabile, quod absolvi possit saltem sub conditione. Moveor, tum ex principio extrinseco, nempe ex auctoritate plurium Doctorum opinionem hanc sustinentium; qui sūt Molfesius, Homobonus, Litteratus, &c. Suarez, qui ex auctoritate gravium virorum, talem doctrinam privatim tradidit, Baldellus, & Naldus, à me per litteras consulti; alique docti recentiores à quibus non omnino videtur dissentire S. Augustinus, & n. 116. in fine. * Ergo ex charitate tenemur eam sequi: tantum abest, ut non possumus eam practicè sequi. *

11. Rever. P. Leander à Sacram. to. 1. de Penit. tr. 5. diff. 5. q. 46. * An confessarius possit absolvere sub conditione moribundum sensibus destitutum, qui nec confessionem petit, nec signum poenitentia dedit? Mihi, in hoc difficillimo puncto, sic respondendum videtur. Quod scilicet, quamvis prima sententia negans, speculative sit longè verior; longèque probabilior secunda: hæc tamen, quia non caret probabilitate (ut ipsemet Diana merito fatetur) in praxi observari debeat, & praticari (quod ego Romæ in occurrenti casu, semel, & iterum feci, nec poenituit) ut ex statim dicendis constabit. *

12. R. P. Fr. Christophorus Delgadillo to. 1. de Penit. cap. 13. dub. 13. & 19. tradit: * Non solum posse, sed teneri absolvere sub conditione, quia vixisse more, & modo Catholico sufficit pro signo sensibili doloris, in articulo mortis, requisiti de peccatis, sicut sufficit, ut prudenter judicet, prædictum moribundum hic, & nunc habere intentionem, seu voluntatem requisitam ad validam, & fructuosam receptionem aliorum Sacramentorum, scilicet, Eucharistiæ, & Extreme unctionis. *

13. Illustrat Rev. P. M. Acatus de Velasco to. 1. resol. mor. verb. Absolutio, ref. 12. n. 4. * La tengo por probable, por la autoridad de los Doctores tan graves, que la tienen. * Et infra. * En particular, si el moribundo es hombre bueno, del qual se puede prometer, que todos los días haria acto de contrición, y daría alguna señal de dolor. * Et to. 2. verb. Sacramento, ref. 403. n. 7. * Muy probable es, que à un hombre que se está muriendo, sin poder, ni averdo materia alguna por camino alguno, el Confessor le debe absolver con condicion. * Et latius M. Zanardus in *Director. 1. p. 2. de Penit. §. 9.* dicens: * Posse absolvi, si non erat in mortali noto. *

14. Antoninus Diana 3. p. tr. 3. resol. 8. * Unde ego saltem ex principio extrinseco, puto hanc sententiam probabilem esse, & ita illam tenent aliqui Patres Societatis Jesu, & nostræ Religionis, & dici potest, quod in hoc casu adest aliquo modo materia; quæ per testificationem, & famam probitatis dicti moribundi, efficitur præsens. *

15. Doctissimus Episcopus Joannes Caramuel in

Theol. Fundam. 1. p. fundam. 6. n. 195. fol. mihi 92. testatur, hanc opinionem, tanquam probabilem approbatam esse ab Universitate Vienenſi, in Theſibus, quibus præſuit R. P. Tur Kovich Societatis Jeſu. Et ipſe, ubi ſuprà, & n. 1311. fol. 660. mordicus illam defendit, plures pro ea Doctores referens, tum ex Societate, tum ex Franciscanis, & in 3. edit. fol. 533. usque ad 541. ubi de hac quaſtione ait; pro hac parte ſteſiſſe Stephanum Bauni, & Carolum Muſart Societatis Jeſu, & alios, qui in voce id docuerunt in Universitate Viennenſi. Quibus adde Janſenium, apud Leſſium in 3. p. q. 9. art. 2. dub. 2. n. 20. Laurentium Longum in *Tabulis Sacram. Tab. 2. cap. 24. nu. 8.* Theophilum Raynaudum de *Martyrio*, p. 2. cap. 3. n. 7. Baſſæum, verb. *Absolutio*, n. 13. in 3. editione, & Philip-pum Servium in *Annunt. fidel. p. 3. cap. 1.* Favet Averſa de *Pœnit. q. 10. ſect. 8.* & inclinât Machado *tom. 1. lib. 2. p. 4. docum. 5. n. 4.* & plures infra citandi. Et cum Vi-valdo, Carolo de Baucio, Sancto Fauſto, & aliis tenet Barboſ. in *Collect. ad Trid. ſeſſ. 14. cap. 5. n. 2.* dicens: *Si pœnitens nullum peccatum confiteatur, nec pe-tiit confeſſionem, nec ſigna, vel nutus contritionis exhibuit, & ſit vir bonus, & devotus ad Sacramenta, poterit ſub conditione abſolvi in hunc modum: Situ es capax abſolutionis, ego te abſolvo à peccatis tuis. *Et in Belgio hanc opinionem præſicari in bello à multis confeſſariis, teſtatur ſe audiviſſe Cardin. de Lugo *tom. de Pœnit. diſp. 17. ſect. 3. n. 33.* Quibus facit fundamentum, quo pro Euchariftia freneticis, & amentibus conferenda utitur M. Texeda *ro. 1. tr. 2. cont. 18. dub. 5. n. 47.* Denique hanc ſententiam probabilem putant plures, quos citatos ſequitur F. Franciſcus à Jeſu Maria *ro. 1. Curſ. Theol. mor. tr. 6. cap. 8. punct. 6. nu. 148. fol. 450. & ſeq.* Apud quem n. 148. pro eadem militat Gabriel à S. Vincentio de *Sacram. Pœnit. diſp. 7. q. 2.* & hanc ſententiam, *Sic explicatâ (inquit F. Franci. à Jeſu Maria *punct. 6. in fine*) probabilem eſſe ſentimus, & ſic ad praxim deducendam: cum nulla fiat injuria Sacramento, impendendo in eo caſu abſolutionem ſub conditione, & ex praxi poſſit ſalus æterna pendere moribundi. *Sic doctus Carmelitanus Excalc.

16. Propter hæc Tamburinus in *Methodo expedit. confeſſ. edito Romæ anno 1647. lib. 2. cap. 10. §. 1. num. 11.* *Nonnulli, inquit, Doctores putant, ejusmodi moribundum ſatis ſuperque petere confeſſionem, per mores Chriſtianos, tota vita ſenſibiliter peractos. Itaque idèo putant abſolvi poſſe, ſaltem ſub conditione: ſi eſt capax abſolutionis. Idcirco in praxi cenſeo, poſſe abſolvi ſub conditione diſta: imò, propter tam urgentem inſtantis mortis neceſſitatem, etiam debere. Ratio eſt, quia propter conditionem cavetur injuriæ Sacramento, & ex alia parte, conſultitur, quantum fieri poteſt, ſaluti moribundi; quia in tali articulo præſumi ſaltem attritus poteſt. Quid ſi fortè ita, actualiter peccantus, ſubito deſtituatur ſenſibus, ut non poſſit humanitus loquendo atteritur Reſpondeo, tunc non eſſe præſumendum attritum, atque adèd, nec abſol-vendum docent communiter. Sed ego ſub prædicta conditione vix illum regulariter ſine abſolutione di-mitterem: quia rariffimè evenit, ut tam cito ſenſibus quis, dum actû peccat, deſtituatur, ut vicinus morti non velit ſuæ ſaluti conſulere per aliquam attritionem. *Sic ille.

17. Addunt alii prædictam ſententiam pro quolibet peccatore Catholico ſuſtinendam eſſe. Joannes Poncius in *curſu Theologico. deciſ. 46. concl. 4.* Quamvis etiam poſſit conjici, ex ante acta vita; quod ſi habuerit tempus, habuerit etiam internam diſpoſitionem, tamen illa conjectura non ſufficit, niſi ad abſo-

lutionem conditionatam, qualis ſi poſſit dari poſſet etiam ei, qui antea ſceleratè vivebat, qui ſolent dolore de peccatis, & petere confeſſionem, quando ſunt in periculo vitæ: de quibus, non eſt modo, quantum ad hoc diſcurrendum eſſe, ſed Doctores, qui oppoſitum conſuſionis tenent, quæ tum ad me attinet, non video, cur non poſſint triſque ſub conditione, cum nil mali ſit in condi-da tali abſolutione, & non ſit evidens, nec certum de fide, quod non poſſit prodeſſe. *Sic ille, quod ex-menta in contrarium reſpondet.

18. Petrus Marchantius in *Trinodalibus Sacram. 1. tract. 4. tit. 4. dub. 7.* *Sed ad primam partem quartæ reſponſionis, in favorem animarum, tenetur, in qua dixi: quod quando peccator Catho-cus ita opprimitur; ut nullum appareat ſignum pœnitentiæ, aut deſideratæ, ſive poſſibilitate confeſſionis, nihilominus poſſit ſub conditione abſolvi, ſine abſolvendum eſſe.*

19. Fr. Martinus de S. Joſeph in *Monti, tom. 1. tr. 16. n. 2.* *Juzga Diana, que eſt probable, y ſen-timo han tenido hombres doctiſimos; por que nado dicen, que en aquel punto, aun los hombres deſin-dos ſe convierten de ordinario, y ſe piden muel-cordia à Dios, peſandolos de ſus ofenſas; y conde ſu ſalvacion eterna, y que por lo menos en la muer-ta carezca de attricion, con que ayudado con el Sa-cramento ſe ſalve. A la verdad yo juzgo, que deſi-mpion eſt probable, por principios extrinſecos, y a caſo ſemijante, pecará contra caridad el Sacerdote, que no abſolvieſſe al tal en ſu forma, deſbato de la dicion dicha.*

20. Torreblanca *lib. 14. Præſ. cap. 11. n. 14. pag. 91.* *Moribundo enim ſenſibus deſtituto, quamvis peccatum nullum pronuntiaverit, nec ſigna contri-tionis dederit, poteſt, & debet conſolari ſub condi-tione, ſaltem ſub conditione: Si eſt capax abſoluti-onis.

21. Remigiſus in *Sum. tr. 5. §. 11. n. 5.* *Eſt im-probinum probable, qd el Confefſor pœde abſolvere moribundo deſtituto de ſus ſenſibus, aunque no pido confeſſion, y exercitar la caridad en el tan peligroſo, en que cada uno la deſcarga para ſu medio.*

22. Fr. Ludovicus à Concepti in *examine venia-tr. 5. de Pœnit. q. 1. per totam. præſicue n. 19.* hanc con-cluſionem ſic probat. *Tum quia de nullo debet malum præſumi, & præſertim finale, niſi ſi expreſſe de illo conſta-rit, cum ergo neque expreſſe de hoc conſtare poſſit caſu poſito, tenebitur de omnibus ſimilibus malis judicare malum. At qui in ſimili caſu reocentur conſue ſuæ ſaluti exequi neceſſaria, inter quæ unum, & ſi-cilius eſt, contritionis ſigna præbere, confeſſionem ſigno aliquo poſtulare. Ergo hoc de illis poſſumus dicare (ſcilicet, quamvis non viderimus) proinde illis abſolutionis beneficium, ſub conditione im-pendere.*

23. Lezana in *Sum. qq. Regul. tom. 3. verbi. Conſeſſio.* *Ego verò, licet hanc ſecundam ſententiam (ſemp negativam) probabiliorẽ credam; primam tamen, non reputo omnino improbabilem, eo vel magis, quod exiſtimen, omnes fideles in eo periculo conſtitutos, ſi vel per modicum tempus, ſui compoſiti ſtant, non ſolum actu interno confeſſionem deſiderare, ſed externo actu id deſiderium ſemper manifeſtare, quod virtualis quedâ confeſſio, pro abſoluti-one conditionatè concedenda. Sed alii judices ſunt.

24. Illuſtriſ. Joannes Caramuel in 2. p. Theol. Fund. cap. 11. n. 50. fol. 35. *Quia univerſitas Vienenſis ſententi-

quæserit, moribundum Catholicum sensibus destitutum, qui nullum signum doloris dedit, posse saltem sub conditione absolvi, iudicavit probabilem, hanc eamdem opinionem probabilē esse pronuncio, * & cap. 7. n. 120 de pœnit. * Probabilis, inquit, est sententia, quæ docet Catholicum moribundum sensibus destitutum, qui nullum signum doloris dedit, posse absolvi saltem sub conditione, * Et idem tradiderat in Theolog. moral. lib. 3. disp. 4. n. 1542. dicens: Confessarium tenet hanc sententiam practicari. Verba ejus sunt, * Non posse absolvi, qui nullum signum dedit, quo videatur actualiter petere confessionem, sentis quidem probabilissimè: tibi enim viri doctissimi consentiunt. Et tamen te peccatum esse mortaliter, si non mutes dictamen assero: cum moribundo omnibus sensibus destituito, qui nullo signo externo confessionem petiit, non accurrit. Ratio est clarissima. Ille enim est in extrema necessitate constitutus, in periculo æternæ damnationis, & jure fraternæ charitatis teneris eum adjuvare, si potes. Ergo & teneris ipsum absolvere, id enim potes; quia tamen si non possis operari contra tuum dictamen, potes illud prudenter mutare, & opinionem probabilis subseribens illi absolutionem concedere. *

25. Angelus Maria Verricelli in quæstionib. moral. tom. 1. tract. 6. per totum, multis suadere conatur. * Moribundum Catholicum, quantumcumque perdidit vitæ, nullo dato pœnitentiæ signo, sub conditione absolvendum. * Ita ubi supra sect. 12. quamvis hæc disputandi gratia dicta esse velit. Et sect. 14. num. 44. suum iudicium declarans ait: * Dubium mihi est, an hæc opinio probabilis sit ab extrinseco, & ego non audeam asserere hodie esse probabilem, non tamen condemnare, tanquam sacrilegium reum, qui dubitans, an hæc opinio sit saltem per principia extrinseca probabilis, absolveret sub conditione moribundum, nulla præbentem signa doloris. * Hæc ibi, & num. 100. & facit ejus doctrina tract. 2. quæst. 36. num. 5.

26. Militant etiam pro hac sententia Doctores alii. Illustr. DD. Alphonsus de la Penna & Montenegro, Episcopus Quinteris, in Itineratio pro Indorum Parochis, lib. 3. tract. unico, sess. 2. fol. 280. ubi sic: * Dico, quæ est opinio mihi probabile, quæ in caso, quæ uno aya caído de una torre, y del golpe quedó tan aturrido, y molido, que no pudo dar señal de dolor alguno, ni aun de pedir este Sacramento, se debe absolver sub conditione, diciendo: Si capax es, ego te absolvo. E. M. Acacius de Velasco tom. 2. verb. Sacram. resolut. 403. n. 7. ubi post verba supra num. 17. fideliter excepta subnectit. * Luego constando, como consta, que la tal absolución (nempè, sub conditione) no puede ser mala por camino alguno, y que puede servir al enfermo de un tan grabién espiritual, qualquier Confessor puede, y debe absolverle en la dicha forma. * Sic ille universaliter pro omni Catholico moribundo discurre. Quibus addendi asserentes, agoniam Catholicæ esse probabile signum, tum contritionis tum voluntatis confitendi; nam ita frequenter contingit inter Catholicos, ut ait Verricelli tom. 1. tract. 6. quæst. unic. à nu. 12. Et videtur de mente D. Augustini tom. 6. lib. 1. de Adulterinis conjugis, cap. 28. ubi ait: * Adulterum, in adulterino conjugio, mortis periculo præoccupatum, quamvis nulla posset dare suæ voluntatis signa, tamen baptizandum esse, si catechumenus erat (attende) & si baptizatus, reconciliandum: talis enim tunc intrinsecè pœnitens credendus est. * Et cap. 26.

prædixerat: * Si voluntas ejus incerta est, multo latius est nolenti dare, quam volenti negare. * Hæc Augustinus. Propter quæ P. Dicaſtillo de Pœnit. disp. 9. dub. 9. n. 834. non dubitavit dicere. * Hæc sententia videtur pro se habere Augustinum. * Et expressè, illam docuisse Augustinum, dicit Verricelli supra num. 14. & 74.

27. Hæc opinio quoad Catholicum, qui Christiano modo vixerit, ob auctoritatem saltem extrinsecam tot, tantorumque Doctorum improbabilis mihi non est, licet pietate magis, quam ratione, suaderi possit. Verum cum hoc Sacramentum in animarum favorem institutum sit, ea nobis opinio eligenda est, non quæ Sacramento, sed quæ pœnitentiæ magis faveat. Sacramentum enim, inquit Joannes Sanchez in Select. disp. 44. nu. 33. * Juri suo cedit, & (ut ita dicam) periculo irritationis exponi non ægè fert, eò quod salus spiritualis proximi magis tuta relinquitur. * Cui facit Baranius in opere contra Caram 1. p. disp. 1. sect. 4. artic. 1. §. 1. fol. 39. ibi: * Cum enim Sacramenta instituta sint ad salutem animarum, nil mali est, si aliquid periculum irriti Sacramenti incurtas, ne damnetur anima, in cujus gratiam à Deo est institutum. * Omitto periculo irritationis non exponi, si absolutio sub conditione impendatur, ut ibidem docet Joannes Sanchez, & tenet Suarez disp. 13. sect. 1. in fine. Quibus consentiunt plures ex supra citatis. Ergo cum administratio Sacramenti in nostro casu, non possit ei obesse, & possit prodelle infirmo, si hæc opinio fortè sit vera, id eò illam, quam ex charitate iudico, debere omnes confessarios amplectari (ut ferè omnes Doctores citati exprimunt) aliquibus fundamentis stabilire, & explicare, Deo gratum fuerit iudicavi.

S. II.

Sententia magis pia triplici ratione stabilitur.

28. **I**gitur moribundum, qui nec confessionem petiit, nec ulla contritionis signa dedit, absolvi posse, si Christiano modo vixerit, suadet. Primo, quia voluntas confitendi peccatum manifestata confessario per signum aliquod exterius, sufficiens ad absolutionem, saltem sub conditione, ut docent communiter Doctores: quod procedit, etiamsi post multos dies absolutio sit impetienda, ut constat ex Henriquez de Pœnit lib. 1. cap. 10. & 11. num. 6. & ex Hurtado Complut. de Sacram. in genere disp. 1. diff. 11. Sed fidelem Christiano modo vixisse, & Sacramenta frequentasse, est signum exterius, per quod manifestatur confessario voluntas confitendi futura in articulo mortis: ergo licet pro tunc non petierit absolutionem, nec signum aliquod doloris in eo periculo edere potuerit, datur materia sufficiens ad absolutionem. Probo consequentiam: moraliter certum est, prædictum moribundum in eo vitæ discrimine constitutum habere voluntatem confitendi, & hæc sufficienter manifestatur, & sit sensibilis per prædicta signa antecedentia, omnes enim per illam venimus in notitiam, quod si posset, pro eo articulo absolutionem peteret; ergo.

29. Confirmatur: dolor de peccatis sufficienter fit sensibilis ad absolutionem per confessionem illum præcedentem, ut tradit Lugo disp. 14. sect. 2.

G g 4 cum

eum Henriquez, Fagundes, Navarr. & aliis: ergo voluntas confitendi in articulo mortis sufficienter redditur sensibilis per signa illa antecedentia. Urgetur: sicut dolor constituitur in esse materiae Sacramenti per confessionem: ita voluntas confitendi constituitur in esse confessionis, per signum illam manifestans; sed confessio antecedens dolorem potest illum constituere in esse materiae Sacramenti: ergo signum antecedens voluntatem confitendi potest illam constituere in esse confessionis: aequè enim certum moraliter est, eum, qui bene vivit, & Sacramenta frequentat, habiturum in mortis articulo voluntatem confitendi, ac est certum, eum, qui sua peccata confitetur, habere, vel habiturum ante absolutionem dolorem de peccatis: ergo dum confessorio per se, vel per aliorum testimonium confitetur, de antea vita poenitentis, non solum poterit, sed tenebitur illum absolvere, quia in omni rigore verum est, desiderium confitendi per se, vel per alios ostendisse: quod sufficere ad absolutionem impertiendam habemus ex Paulo V. in Rituali Romano.

30. Dices: ergo saltem, si infirmus non solum vocem, sed & sensum amiserit, non poterit absolvi, quia in tali casu non datur in eo voluntas confitendi, cum rationis compos non sit. Respondeo primò: ex privatione usus sensuum exteriorum, non deducitur evidentè usus rationis ita defuisse, ut non potuerit habere dolorem, ac proinde in casu dubii, debere absolvi sub conditione. Respondeo secundò: licet constaret, repente amisisse usum rationis, absolvi etiam posse, non ratione voluntatis, quam tunc habeat, cum supponamus non habere, sed ratione alterius voluntatis praeiteritae. Explico simul, & confirmo: Ipse rectè vivendi modus, & Sacramentorum frequentatio, utpotè orta ex desiderio, placendi Deo, & obtinendi beatitudinem, non solum sufficienter significat, poenitentem habiturum confitendi voluntatem in mortis articulo, si sui compos fuerit, sed ex nunc desiderare confessionem pro eo petere, eo modo, quo potest, juxta infra dicenda. Hoc enim desiderium confessionis implicitè continetur in voluntate illa praeiterita rectè vivendi, & frequentandi Sacramenta ad consequendam beatitudinem: quæ quidem voluntas per hæc bona opera sufficienter significat: ergo si de tali voluntate implicita, & praeiterita confessorio confitetur, poterit, & tenebitur infirmum absolvere, quia ad absolutionem nil aliud exigit Concilium Arausicanum primum, cap. 11. ibi: *Subito obmutescens, poenitentiam accipere potest, si voluntatis praeiteritae testimonium, verbis aliorum, habeat.*

31. Quod autem voluntas hæc, & desiderium confessionis exterius manifestata, multo tempore antecesserint articulum mortis, non obstat ad absolutionem, nam ut supra diximus ex Henriquez, & Hurtado, & latius disp. precedenti, quest. 10. absolutio potest conferri, quamvis multis antea diebus præcesserit confessio, dummodo non constet, poenitentem voluntatem retraxisse per culpam mortalem. Imò addo in casu præsentis licet id constaret, absolvendum sub conditione: nam cum aliud certum non sit, moribundum adeò subito usum rationis amisisse ut spatium ad voluntatem confitendi, & attritionem de peccatis concipiendam non habuerit, posset confessorius in ejus favorem prudenter judicare, ac proinde virtute prædictæ voluntatis præ-

sumptæ, & per antea vitam sufficienter significata illum absolvere sub conditione. Quod sic collata salvabitur, quiescit in æternum poenitens.

32. Suadetur secundò: quia eadem conditione poenitentis ad plures peccatorum, si extrinsecus est ad plures absolutiones à pluribus sacerdotibus, ad novumque, & distinctum Sacramentum, cum novo gratiæ augmento, confitendum. Quia confessio iterabilis est, & licet prædicta materialiter, & physice videatur una, moraliter, & virtualiter est multiplex, quia æquivalere: *Confiteor tibi, Petre, & confiteor tibi, Pauli;* sicut forma huius: *Ego vos absolvo:* æqui valet, *absolvo te, & absolvo te.* Ergo si ab uno sacerdote poenitens absolutionem posset postea virtute ejusdem confessionis absolvere, alio, qui de confessione praeiteritæ noticiam habens. Ergo occurrente mortis periculo non solum possit hic Sacerdos, sed deberet illum absolvere.

33. Præfatus discursus, admissio antecedente, videtur legitimus. Jam verò, quod nullus sit poenitens, qui uni Sacerdoti confiteatur, qui ex intentione saltem implicita non dirigat confessionem ad alios Sacerdotes, ut ejus virtute possit, periculo mortis, à quolibet absolvi, si aliam eandem, & alia doloris signa edere non poterit, videtur probabilissimum: nemo enim est, qui ad unum confessorium accedens, rogatus non respondeat, & velle, & desiderare iterum à quolibet Sacerdote in articulo mortis, virtute illius confessionis absolvi, ergo quilibet poenitens, quando confitetur explicitè uni Sacerdoti, confitetur implicitè, & in genere, libet alteri advenienti in articulo mortis, qui per se, vel per alios de ejusmodi confessione poenitentem habeat, quæ quidem moraliter perseverat, dum in memoria confessorii, vel alterius intercepti vocis gerentis conservatur. Ergo virtute istius conditionis absolvi poterit.

34. Et procedit juxta superius dicta, licet constaret, poenitentem in novum mortale post illam confessionem incidisse, dummodo Sacramentum frequentaverit, eamque conscientiam habuerit, ut reddat sufficienter sensibilem dolorem conceptum de peccatis, post talem confessionem, commisit. His enim concurrentibus, nil desiderari videtur ad absolutionem sub conditione, cum verò, post multo antea præcesserit confessio, intervenientis moralis præsentia confessionis huius Sacerdoti fida, modo, quo explicui, & per illam, ut conjunctam cum frequentia Sacramentorum, & conscientia commisit, fiat sufficienter sensibilis, poenitentem ante mortem habiturum dolorem de peccatis, si forte aliquo post confessionem contraxerit. Ubi autem non venit peccati, saltem in genere, confessio, sufficiens datur materia absolutionis valida, & fructuosa, supra docuimus.

35. Suadetur tertio, quia ad minus hæc immodica dubium generant, ex ejusmodi infirmitate capax absolutionis, qui dubium saltem est, si materia sufficiens voluntas illa confitendi, quæ in articulo mortis per antea vitam virtute cuncta, vel an possit in eo articulo absolvi virtute confessionis prius factæ, vel virtute praeiteritæ voluntatis obtinendi absolutionem, & in dubio de materia sufficienti, impertienda est sub conditione, ut Layman, Sanchez, Diana, & alii diximus quæstione præcedenti, & ex communi Doctorum præ-

bat latè Lugo disp. 8. de Sacram. in genere, sect. 9. Ergò in casu, quo moribundus, nec confessionem petierit, nec illum doloris signum dederit, absolvi poterit sub conditione. Et Sacerdos ex charitate graviter ligatus erit, si concurrant, quæ in superius suppositimus. Melius etenim est subvenire proximo cum Sacramento dubio, quam sine ullo Sacramento relinquere: & ut ex communi Doctorum tradit Leander suprà quæst. 47. Sacerdos, non solum potest, sed debet absolvere moribundum in casibus, in quibus ex opinione probabili aliorum potest, quamvis ipse contrariam sequatur, potest enim alienæ adhærere, & idèd tenetur suam deponere, ne æternæ damnationis periculo proximum exponat.

§. III.

Objectionibus communis sententia
fit satis.

36. Obijcies primò cum Emin. Cardinali de Lugo: Accusatio de peccato debet esse post commissum peccatum, ergò voluntas nunc habita accusandi se de peccato postea committendo, non est sufficiens, ut virtute illius in mortis articulo absolvat. Concedo totum, sed nihil contra me. Ego enim tantum assero, absolvi posse, vel virtute voluntatis confitendi, quam habet in articulo mortis sufficienter jam significatam, & sensibilem factam per antea actam vitam Christiano modo, & cum Sacramentorum frequentia: vel virtute confessionis de aliis peccatis commissis, utpote quæ uni Sacerdoti explicitè & in particulari, aliis verò implicitè, & in genere facta sunt, ut in mortis articulo posset à quolibet, virtute illius, impendi absolutio: sive prædicta confessio sit expressa (ut dixi) sive implicita in recto vivendi modo, & frequentia Sacramentorum imbibita; quæ quidem ex nunc est petitio quædam absolutionis à peccatis usque modò contractis, & significat dolorem de aliis, si fortè committantur, concipiendum: neque enim, ut ab omnibus absolvarur, in casu necessitatis opus est, de omnibus præcelsis accusatio.

37. Obijcies secundò. Decreta Pontificum, & Conciliorum agentia de absolutione moribundi, semper addunt, si voluntatis præterita testimonium aliorum verbis habeat, vel si desiderium confitendi per se, vel per alios ostenderit. Ergò non sufficit Christiano modo vixisse, Sacramenta frequentasse. Respondendo, negando consequentiam: quia, ut constat ex dictis, in toto rigore hæc decreta in nostro casu verificantur; addunt tamen, & meritò prædictam limitationem; quia possunt esse aliqui homines, adeò pravis moribus imbuti, ut eorum vita, nec implicitè significet, in articulo mortis habitueros confessionis desiderium, sed potiùs de misericordia Dei desperatores; qui proinde nec virtute voluntatis confitendi, per antea actam vitam significatæ, nec virtutes alterius confessionis, sive explicitæ, sive implicitæ possunt absolvi, cum nil horum interveniat. Quapropter eorum opinioni non acquiesco, qui contrarium ubi suprà docuerunt, & à principiis intrinsicis nullam censéo probabilitatem habere. Vel si majori responde, limitationem illam additam fuisse à Conciliis, quia potest contingere confessarium nullam de antea acta vita moribundi habere noti-

tiam, nec esse testes, qui deponant: his autem deficientibus, nequit absolutionem ei impertiri, quia nulla datur confessio. Et in omnium sententia formam Sacramenti, etiam sub conditione, profertur, ubi nec dubia materia reperitur, grave peccatum est. Alias equus, & mulus possent sub conditione baptizari, vel absolvi.

38. An verò à principiis extrinsecis sufficiens probabilitas opinioni nuper relatæ insit, ad absolvendum quemcumque Catholicum in articulo mortis constitutum, quem talem esse confessario constiterit; difficile satis est. Sed quia illa opinio in animarum favorem cedit, & aliunde non est omni autoritate destituta, censéo confessarium, etsi parum probabili, posse illi adhærere, quia ut ait P. Thom. Sanchez lib. 2. de matrimon. disp. 36. num. 8. quamvis opinio parum probabilis sit, ratione periculi magni, quod ex opposito imminet, sustineri potest. * Quod alias (inquit) non judicaretur probabile, facit tale esse urgens necessitas, & periculum, quod ex opposito sequeretur, ut optime docet Sotus de secreto 3. memb. quæst. 2. conclus. 3. Quos sequuntur Baldellus, Navarrus, Suarez, Valencia, Reginaldus, & alii, quibus citatis subscribit Thomas Hurtado tom. 1. variar resol. tract. 3. cap. 3. resol. 13. & non parum favet Joannes Martinez de Prado tom. de Penit. q. 3. de qualitat. confes. dub. 2. nu. 31. dum ait. * Pro tali extrema necessitate sufficit quævis probabilitas, ut non solum liceat, sed teneamur animæ favere. * Ergò & probabilitas aliqualis à principio extrinseco sufficit. Cum autem in præfata opinione deferenda gravissimum contineatur periculum relinquendi proximum omni remedio destitutum, & periculo æternæ damnationi expositum, qui fortè, absolutione sub conditione collata, salvabitur, credulitatis speciem præ se fert, præfata opinionem non amplexari, cum absque ullo peccato possimus. Cujus ratio à priori est, quia inter duo mala disjunctivè necessaria, minus est eligendum, ut constat ex cap. duo mala, & cap. Nervi, dist. 13. Cum igitur minus malum sit periculum frustrationis Sacramenti, quam æternæ salutis moribundi; quia illud religioni, istud charitati opponitur, primum à fortiori eligendum. Et quidem casu, quo utrumque præceptum observari non possit, charitatis præferendum, cum Montefino trad. Joannes Sanchez in selectis disput. 44. n. 35. & certissimum apud omnes est. Omitto nulli periculo frustrandi Sacramentum se exponere, ut cum Suarez, Sanchez, & aliis suprà diximus; quia absolutio impenditur sub conditione, si es capax, quæ non subsistente, non confertur: ergò nil fit contra religionem. Insuper suadet nostra conclusio: quia confessarius tenetur absolvere penitentem pro se habentem opinionem, quæ apud Doctores probatæ autoritatis probabilis habeatur, licet ipse à principiis intrinsicis falsam, & improbabilem censeat. Ut docent M. Sotus, M. Marcatus, M. Cándius, & alii quos citavi tr. 1. de opin. probabili, quæst. 4. num. 7. Ergò potiùs iure in casu extremæ necessitatis.

(†)

§. IV.

Animadversio in Baronium

39. **E**x his rejiciendus venit Vincentius Baronius, qui 2. part. *Manuduct. contra Amadeum*, disp. 2. sect. 3. fol. 222. confidenter asserit, nec moribundo, qui Christiano modo vixerit, licere absolutionem impendere, etiam sub conditione: nisi praeter interpretativam voluntatem adsit signum praesentis contestatae petitione confessarii, aut doloris sensu, gemitu, vel verbis expressis. * Sed non placet. Quia, ut constat ex superius dictis, non solum potest, sed ex praecepto charitatis (quae obligat ad remedium dubium, quando certum extremè indigenti applicari non potest) absolvere tenetur. Quod insuper argumento, ut ajunt, ad hominem, evinco; quia, ut ipse Baronius testatur 1. part. *Theolog. mor. contra Caramuelem*, disp. 1. sect. 5. fol. 79. * Nullum est certius falsi argumentum, quam à se ipso dissentire. * Quod autem ipse secum non conveniat, probat ex his, quae tradit infra disp. 2. sect. 2. fol. 171. & 172. Ubi, dubia materia, & forma Sacramenti utendum esse, docet, quando certa deficit, nec alud medium suppetit ad salutem morituri. * Dubiis (inquit) & incertis, omni dubitatione remota, utendum est, quia certum est prudentiae judicium. * Et ita in terminis tradiderat disp. 1. sect. 4. art. 5. §. 1. fol. 39. cujus verba dedi sup. num. 27. Quae iterum firmat, fol. 49. ibi: * Ex mente nostra responsum est, adhibendum Sacramentum absolutionis, licet dubium, ratione periculi salutis, quod amovendum est, etiam cum aliquo periculo irritum faciendum Sacramentum. * Quod tertio repetit disp. 2. sect. 1. fol. 146. dicens: * Charitas, imò & iustitia Ministrum ex officio urgent, ut puero, & adulto extremo periculo laborantibus succurrat, etiam cum probabili opinione, aut dubio, ne irritum sit Sacramentum, quia tunc urget regula ex duobus malis ingruentibus arcendum majus, & minus excipiendum.

40. Idemque in simili contestatur 2. part. *Manud. disp. 1. sect. 1. fol. 46.* Ubi de materia Baptismi loquens, sic ait: * N. l. improbabilis, seu magis dubium aqua rosacea, aut ex sale expressa, in materiam Baptismi assumpta, & tamen istius materiae improbabilis speculative, usus practice probabilis est, atque omnino adhibendus puero morituro, si desit aqua elementaris. * Et infra: * Cum hoc Thomista (scilicet Gregorio Martinez) concedimus, licere opinionem nullius, aut minimae probabilitatis speculative eligere, & usurpare, dummodò practice probabilis sit, id est, stet pro lege, & subinde careat omni periculo peccati, hac ad minus excusatione, quod necessaria sit ad majus vitandum malum. * Ergò cum opinio de licita absolutione, sub conditione, moribundi, stet pro lege charitatis, & subinde careat omni periculo peccati, cum necessaria sit ad majus vitandum malum, ejusque usus aequè forsan necessarius sit moribundo, ac opinionis de aqua rosacea ad baptismum pueri, aliter sine illo decessuri: licet materia speculative improbabilis sit, usus tamen ejus practice probabilis erit, atque adeò omnino adhibenda absolutio, si desit materia certa. Facit etiam ad hæc doctrina ipsius Vincentii Baronii suprà. part. *Manuduct. contra Caramuelem* disp. 1. sect. 2. art. 2. §. 1. Ubi sic scribit: * Non probabili-

tates omnino profligamus, qui etiam dubia ad revocanda docemus, videlicet, cum duo dispensabilia imminet, nec gravius amoveri potest, nisi b. a., & minus probabili adhaereas sententiae, ut 1. fit certissima. * Quod iterum tradit fol. 350. dicens, * Id esse tenendum ex certissima & qua juris regula. * Ergò cum duo in praesentia imminet mala, nempe aut periculum solutionis Sacramenti, (ut asseris) aut damnationis aeternae: nec istud, quod gravius est, amoveri potest, si dubia, & minus probabili adhaereamus sententiae certissima sit, in opinione Baronii, hæc ipsa opinio quam minus probabilem absolute loquendo apponimus. Ergò in hujus Doctoris principio certum est, praefatae opinionis usum licitum esse.

41. Hunc si semel nobis concedat, de obsequio facile convincetur, ut docet communiter Theologi apud Dianam 3. part. tract. 3. res. 9. & apud Leandrum tom. 1. de *Poenit. tract. 5. disp. 5. §. 4. et 5.* enim legitima hæc consequentia: *Possum absolvere extremè indigenti subvenire, ergò teneor. Absolutio cum absque ullo meo incommodo possum. Quia ut lumine naturæ notam, loquens de baptismo, solus non est Baronius ipse diffidere. Quia per disp. 1. sect. 1. fol. 46. ut supra animadverti, expressè ait, omnino adhibendum puero morituro baptismum aqua rosacea, si desit elementaris. Quod jam tradiderat 1. part. disp. 2. sect. 2. fol. 172. Cujus rationem priori dedit, quia * si avertenda sint gravia mala; dubiis & incertis, omni dubitatione remota utendum est, quæ nisi excuset necessitate, legio vix careret. * Ergò in casu urgentissimo cessitatis moribundi aliter absque Sacramenti peccato mortali decessuri, confessarius communitatem graviter delinquet, si absque absolutione relinquat, cum gravissimorum auctoritatum licet illam impertiri. Ita cum Vazquez, Sanchez, Lugo Dicastillo, & aliis tradit. P. Innocentius à Jesu Maria Carmelita excelsiorum in *su. Theolog. part. 1. tract. 6. cap. 8. num. 138.* Quæ cum licet (inquit) possit Sacerdos etiam absolvere, & hoc prodesse possit agrotis ad æternum saltem, tenetur ex charitate subvenire illico modo, quod potest, ne forte habens attritionem (solum damnum) qui cum beneficio absolutionis salvis fuerit. * Et ille. Ergò opinio propria deposita, contra adventi moribundo quicumque confessarius in potest adhaerere tenetur. Nec Baronium ipsum secus fecerim credam, ni doctrinam tot locis traditam tractet.*

42. Rogabis: An in praecedenti, & similibus casibus teneatur Sacerdos non aliter, quam sub conditione, absolutionem impendere? Contra hoc Doctores non teneri exteriùs exprimere conditionem. An debeat mente concipere? Dubium est. P. Vazquez *quest. 91. art. 2. dub. 1. num. 39.* Lugo Sanchez in *selectis* disp. 44. n. 32. Lugo *suprà* max. 4. & Diana 3. part. tract. 3. res. 10. ex stimant, & ratiò, non debere, sed posse absolutionem impendere, quoties fuerit opinio probabilis de re Sacramenti: si verò probabilis opinio non sit, Sacerdos dubitet de existentia materiae, seu de potestate subjecti, inquit Lugo, Sanchez, & Diana, debere absolutionem impertiri, sub conditione materiae saltem concepta, quia in tali casu non potest formare iudicium dictans absolutionem valde conferri. Ita in casu praesenti tenendum, tradit Leander 4. §. quest. 48. dicens, absolutionem deberi sub conditione impendi, quoties opinio non est, quod potest

absolutè dari, sed tantum quod possit dari sub conditione. Verum ego de heretico non damnam non concipientem expressè conditionem, quia certum est, ut supponit Lugo (suprà), semper adesse conditionem implicitam, cum nemo intendat dare absolutionem impossibilem, sed illam quam potest; ac proinde in casu dubii de valore absolutionis non videtur gravis irreverentia non exprimere in mente conditionem, quia Sacramentum non exponitur periculo frustrationis ratione conditionis implicitæ. Propterea fortasse Doctores docentes, in casu dubii debere absolutionem impendi sub conditione expressè, non determinant quantitatem culpæ, sicut neque nos suprà.

QVÆSTIO V.

Utrum moribundus, de cuius petitione confessionis, testis deponat, possit etiam in absentia, sub conditione absolvi, si prudenter timeatur, aliter sine ullo Sacramento discessurus?

Questionem hanc in medium produco, non animo disputandi pro usu licito Sacramenti pœnitentiae inter absentes, sed magis solidandi doctrinam ab universa Ecclesia receptam, post decretum Clementis VIII. editum die 19. Julii anno 1662. Ubi propositionem hanc: *Licet reperit litteras, vel internum confessionem, confessario absenti sacramentaliter confiteri, & ab eodem absente absolutionem obtinere; damnatur tanquam ad minus falsam, temerariam, & scandalosam; & prohibuit, ne unquam tanquam aliquo casu probabilis defendatur, imprimatur, & ad praxim quovis modo deducatur, idque sub excommunicationis pœna lata sententia: addens, quod si quis illam doceat, aut etiam de ea disputare tractaverit, nisi forte impugnando, alius pœnis arbitrio infligendis subiacet.* Vide doctissimum, & amicissimum Leandrum disp. 2. de Pœnit. quæst. 28. Ubi decretum ad verbum adducit.

S. PRIMUS.

Partis affirmantis fundamenta.

1. **A**d impugnandam igitur sententiam asserentium, ante decretum Clementis, licitum fuisse in casu necessitatis absentem absolvere, & ad solidandam communem, & verissimam, tuentem, post decretum Clementis, in nullo casu etiam extremae necessitatis, id esse licitum, sed pro quocumque, fore omnino illicitum, rationem difficultandi, à quodam Magistro, paucis ab hinc annis, objectam, proponam; cuius solutionem congruam desiderans, plures viros doctissimos consului, quibus multum negotii facessit: aliis nil respondentibus, aliis dictulo calamo. Argumentum ergo quod pro valore, & usu licito absolutionis inter absentes in casu extremae necessitatis, etiam post decretum Clementis VIII. recentior conficiebat, huiusmodi est.

3. Probabile est per principia extrinseca, post decretum Clementis, absolutionem à confessario

absenti collatam esse validam ex sua institutione; sed absolutio valida nullo præcepto Ecclesiastico potest reddi illicita pro casu extremae necessitatis: ergo probabile est modo per principia extrinseca, absolutionem à confessario absenti collatam esse validam, ac proinde licitam in casu extremae necessitatis. Discursus est legitimus, si præmissæ constiterint, & talem reputat Card. de Lugo disp. 17. sect. 5. num. 64. ubi, ut illum infringat, totus est in probando, maiorem propositionem esse falsam. Et similiter P. Gaspar Hurtado de Pœnit. disp. 5. diff. 6. cuius rationem reddens, inquit: * Quia si non esset nulla absolutio, verè esset licita in aliquo casu. * Et ante illos P. Suarez tom. 4. in 3. part. disp. 19. sect. 5. num. 16. ibi: * Nam si ex se non licet, idè est, quia Sacramentum non potest ita perfici. * Et ita etiam responderunt gravissimi Recentiores à me consulti, asserentes vitari non posse efficaciam discursus, concessa majori.

4. Quod autem concedi debeat, probat sic. Ante decretum Clementis probabile erat, à principis extrinsecis, absolutionem absenti collatam ex sua institutione validam esse, sed per tale decretum præfata opinio non est facta improbabilis: ergo. Consequitio est legitima: Major probatur transcriptis verbis Authorum, qui eam opinionem defendebant. D. Antoninus 3. part. tit. 14. cap. 19. §. 9. post relatam contrariam & communem sententiam, sic concludit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod, cum est claudus pœnitens & ire non potest, nec Sacerdos ad eum venire, quia fortè infirmus, licet ei scribere peccata sua, si vult, & numerum dare; & Sacerdos illi rescribere, & mandare absolutionem: sed non tenetur ad hoc, imò aliquando posset esse scandalum, quia posset charta ab aliis reperiri, unde non multum consulendum secundum Richardum. * Et iterum sit. 17. cap. 12. & cap. 21. §. 3. inquit, quid facere debeat confessarius, qui absolvit secularem, quem non potuit absolvere: Respondet: * Collatio facta fuit de hoc cum multis notabilibus Doctoribus Theologiæ in Concilio Basiliensi: quidam dixerunt, quod debet auctoritatem à superiore impetrare, absolvi eum; & si sine magno scandalo fieri potest, vocare non absolutum; vel si magnum scandalum timeretur, absentem absolvat, si ab ultima confessione speratur esse in gratia. Adhuc autem, & aliis placuit, si magnum timeretur, summo Deo Sacerdoti committat. * Sic D. Antoninus. Hanc sententiam, quoad utramque partem sequitur Sylvester verb. Confessio. 1. quæst. 15. num. 16. Ubi post adductam contrariam sententiam D. Thomæ, subnequit: * Dicit tamen Petrus de Palude, quod ubi præsentiam Sacerdotis habere non potest quis, licet non teneatur confiteri scripto, tamen hoc potest, & Sacerdos similiter scripto absolvere, licet hoc non sit multum consulendum ratione scandali possibilis accidere. * Et paulò infra ad finem, Secorum contrarium asserentem impugnat, his verbis: * Tertio dicit, quod absenti non licet confiteri per scripturam: contra quod arguitur; quia ut ipsemet testatur, sic confessus est Sanctus Thomas Cantuariensis, non tamen quis ad hoc tenetur. * Quod autem sic confessus fuerit, & Romam pro absolutione miserim vulgofertur. Et denique verb. Confessor 3. num. 1. asserit cum D. Antonino, quod confessarius, qui eum, quem non poterat, absolvit; petita postea auctoritate, si præsentem non habeat, vel propter scandalum absolvere nequeat; * absolvat absentem, si ab ultima

con-